

MEDIJI, DJECA I RODITELJI

UTJECAJ MEDIJA NA RAZVOJ DJECE
PREDŠKOLSKE I RANE ŠKOLSKE
DOBI

Antonija Đuran
Diana Koprivnjak
Nataša Maček

IMPRESSUM

Mediji, djeca i roditelji- utjecaj medija na razvoj djece
predškolske i rane školske dobi

Priručnik za roditelje

Antonija Đuran, Diana Koprivnjak i Nataša Maček

Vlastita naklada:
Antonija Đuran
Diana Koprivnjak
Nataša Maček

Urednici:
Antonija Đuran
Diana Koprivnjak
Nataša Maček

**Copyright © Antonija Đuran, Diana Koprivnjak i Nataša
Maček, 2022.**

Sva prava su pridržana. Ni jedan dio ovoga izdanja ne smije se, ni u cijelosti ni djelomično, reproducirati, pohraniti, ili prenositi ni u kojem elektroničkom obliku, mehaničkim kopiranjem, snimanjem ili drugačije bez vlasnikova prethodnog odobrenja.

URL: <https://edulist.online/prirucnik-mediji-djeca-i-roditelji/>

ISBN 978-953-49943-0-6 (Nataša Maček)

Zagreb, 2022.

MEDIJI, DJECA I RODITELJI

**UTJECAJ MEDIJA NA RAZVOJ DJECE
PREDŠKOLSKE I RANE ŠKOLSKE DOBI**

Priručnik za roditelje

**Antonija Đuran
Diana Koprivnjak
Nataša Maček**

Zagreb, 2022.

SADRŽAJ

- 5** Uvod
- 11** Pozitivni aspekti utjecaja medija na djecu predškolske i rane školske dobi
- 16** Negativni aspekti utjecaja medija na djecu predškolske i rane školske dobi
- 22** Uloga odraslih u multimedijalnom djetinjstvu
- 29** Savjeti i primjeri aktivnosti
- 43** Slikovnice i aplikacije
- 48** Zaključak
- 51** Literatura

UVOD

"Jedino vlastitom medijskom pismenošću možemo na kvalitetan način integrirati medije u dječji život"

Maček, Đuran, Koprivnjak

Današnje vrijeme odlikuju mnogobrojne **promjene** u društvu i načinu njegova funkcioniranja.

Jedna od najznačajnijih i najbržih promjena dogodila se u **ulozi medija** u životu čovjeka, kako odraslih tako i djece, te utjecaju medija na njihov život.

Mediji kroz povijest razvoja predmodernog i modernog društva sredstva su komunikacije koja se prilagođavaju društvenim promjenama.

Knjige, radijske i televizijske postaje, novine i časopisi **prožimaju** sva područja ljudskog života, no mobiteli, internet i novi mediji na poseban i osobit način dio su života djece i mladih.

Mediji imaju **važnu ulogu** u suvremenoj odgojnoj paradigmi, jer su s jedne strane obrazovno-informativnog sadržaja, dok s druge strane utječu na razvoj mišljenja, određenih stavova te poprimaju oblik manipuliranja kod djece i mladih (Miliša,Z.,Zloković,J.,2008).

Medijsku pismenost možemo definirati kao uži pojam za "**medijsku kompetenciju**"(Labaš,D.,2011) .

Označava sposobnost **kritičke** analize medijskog sadržaja i filtriranje dobivenih informacija, istovremeno koristeći medije kao sredstvo za kreativno izražavanje. Biti medijski kompetentan znači da je ostvaren jedan od glavnih ciljeva medijskog odgoja i obrazovanja.

Prema Tolić (2008) jedna od osnovnih postavki medijskog odgoja je u savladavanju principa kako na najbolji mogući način iskoristiti dobrobit medija te istraživanja kako živjeti s medijima.

Kao što znamo upotreba medija u ranoj dječjoj dobi u znatnom je porastu pa je samim time i njihov utjecaj na djecu i mlađe ljude značajan te postaje bitan element obrazovanja.

Sve veće **otvaranje** medija društvu, ali i obrnuto, dovelo je do prilika u kojima mediji igraju značajnu ulogu u našim životima.

Pozitivni aspekti njihova djelovanja su brojni, no upravo zbog važnosti koju oni imaju u društvu i moći koju posjeduju, javljaju se i negativne posljedice tog djelovanja koje ne treba zanemariti.

Dostupnost medija, koji odavno žive u dubokom suživotu s gotovo svakim domom i svakom obitelji, dovelo je do toga da su njihovu utjecaju sve više izloženi i oni najosjetljiviji članovi društva, a to su djeca, adolescenti i mladi.

Ono što valja naglasiti jest to da su svi **okruženi** i "osuđeni" na život s medijima.

Važno je osvijestiti značaj njihova djelovanja.

U skladu s tim valjalo bi dobro upoznati na koji način oni djeluju na pojedinca i društvo u globalu.

Medijska pismenost može se postići isključivo i samo **sustavnim odgojem za medije**.

Mediji imaju **veliki utjecaj** na socijalizaciju mладог naraštaja.

Mladima je, s jedne strane, problem to što se moraju orijentirati na sve komplikiranije odnose kojima moraju ovladati.

S druge strane otvaraju se sve bogatije mogućnosti informiranja, komuniciranja i mobilnosti nego generacijama prije njih.

Život u suvremenom društvu zahtjeva nova znanja, vještine i sposobnosti odnosno razvoj novih kompetencija pojedinca koji stavlju naglasak na razvoj inovativnosti, rješavanje problema, razvoju kritičkog mišljenja kao i informatičke pismenosti.

S obzirom na činjenicu da su djeca izložena utjecaju medija, a obrazovanje je vrijeme učenja i stjecanja vještina, važno je stvoriti **kritički stav** prema sadržaju medija koji nam se nudi i prikazuje.

Podučavanje djece o medijima znači, između ostalog, učiti ih da kontroliraju upotrebu medija i da shvate kako različiti mediji određuju njihovo vrijeme i utječu na njihova razmišljanja, stavove, osjećaje.

Europska unija odredila je osam kompetencija potrebnih za cjeloživotno učenje među kojima su i digitalne kompetencije.

Razvoj **digitalnih kompetencija** odnosi se na osposobljavanje za kritičku i sigurnu upotrebu informacijsko-komunikacijske tehnologije za rad kako u osobnom tako i u društvenom životu te komunikaciji. Njezini ključni elementi su osnovne informacijsko-komunikacijske vještine i sposobnosti poput upotreba računala za pronalaženje, procjenu, pohranjivanje, stvaranje, prikazivanje i razmjenu informacija te razvijanje suradničkih mreža putem interneta (Nacionalni okvirni kurikulum, 2011).

Postati medijski pismen ne znači zapamtiti činjenice ili statistiku o medijima, već naučiti postavljati prava pitanja o onome što gledamo, čitamo ili slušamo.

Naučiti koristiti medije jedan je od važnijih ciljeva medijske pedagogije iz razloga što mediji ne prezentiraju stvarnost, već ju reprezentiraju.

Cjelovit medijski odgoj i obrazovanje omogućuje djeci da se socijalno zbližavaju, učvršćuju komunikaciju te da s pomoću ulaska u masovne medije komuniciraju s drugima.

Prikladno reprezentirana medijska pismenost može pridonijeti usvajanju mnogih društvenih vrijednosti, a djeca i mladi od malih nogu adekvatno će naučiti koristiti razne digitalne tehnologije i medije na siguran, odgovoran i učinkovit način.

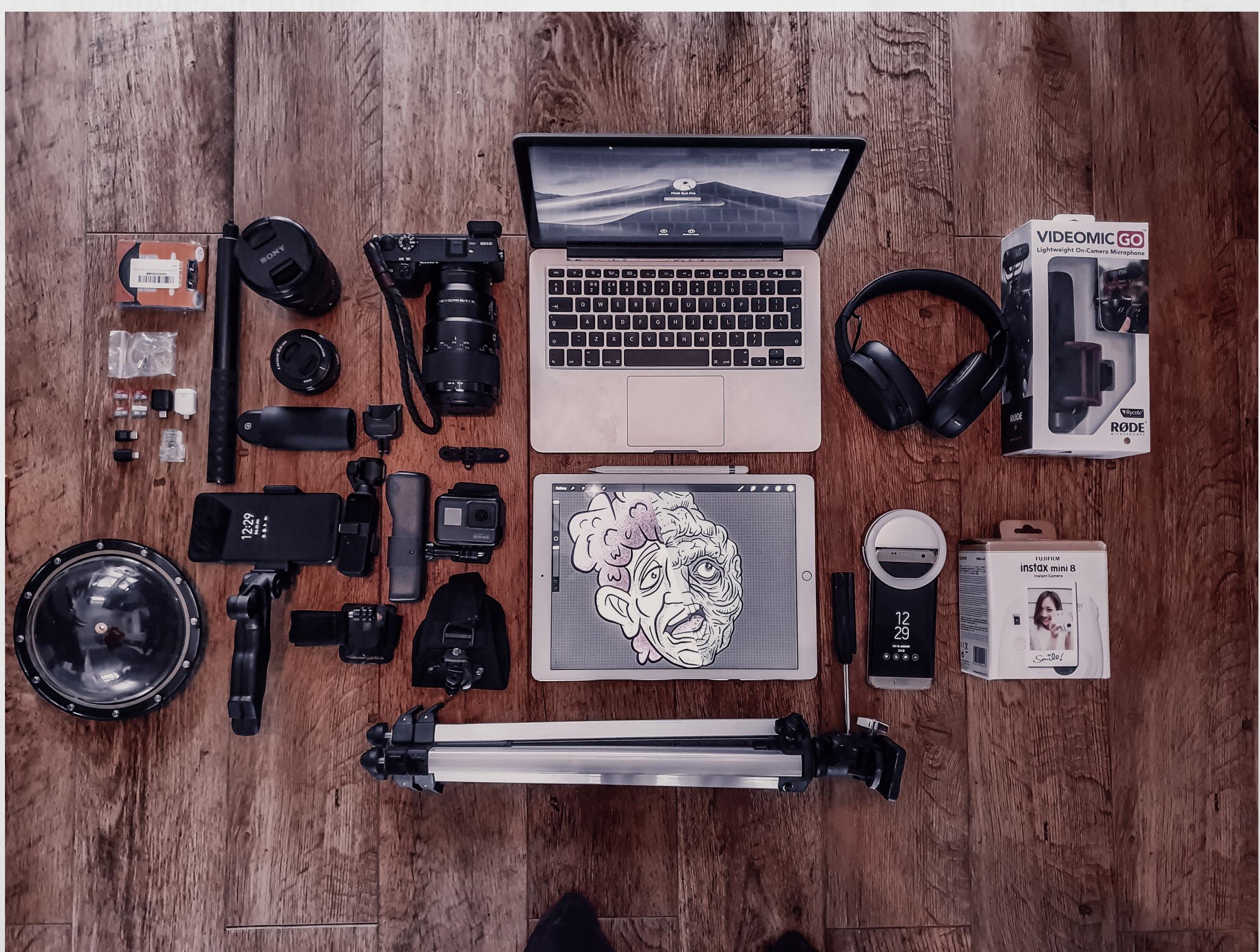

Photo: Canva

"Postati medijski pismen ne znači zapamtiti činjenice ili statistiku o medijima, već naučiti postavljati prava pitanja o onome što gledamo, čitamo ili slušamo."

Đuran, Koprivnjak, Maček

Pozitivni aspekti utjecaja medija na djecu predškolske i rane školske dobi

Sveprisutnost medija i njihova neophodnost u svakodnevnom životu dovode u pitanje strukture odnosa koje nastaju s medijima i utjecaj medija na život suvremenog čovjeka, konkretnije djeteta.

Integriranjem različitih medija djeca **kreiraju i proširuju** svoje kognitivne, psihičke, kreativne i socijalne kvalitete. Oni postaju **aktivni sudionici** procesa učenja, jer između medija i djeteta postoji dijalog.

Medij zahtjeva **aktivnost** djeteta u potrazi za informacijama.

Suvremeni masovni mediji imaju veliki potencijal u procesu globalizacije, a različite vrste medija imaju korisne primjene u našem svakodnevnom životu.

Mediji stvaraju **povoljne uvjete** za razvoj djece te omogućuju djeci da razumiju globalna pitanja poput ratova, nuklearnih prijetnji, bolesti, gladi, beskućništva, siromaštva i tako dalje.

Masovni mediji omogućuju djeci **sudjelovanje** na kulturnim događanjima, kako nacionalnim tako i međunarodnim.

Može se reći da su mediji danas, zajedno sa školom i obitelji, postali jedno od **važnih obrazovnih i odgojnih okruženja**.

Djeca nisu samo pasivni promatrači već zbog tehničkih mogućnosti računala i ostalih suvremenih medija, postaju i suučesnici učenja.

Jedan od prvih medija s kojima će se susresti djeca su multimedejske bajke i slikovnice za koje Kovač (2011) ističe da utječu na razvoj mašte kod djece, na poboljšanje vještina čitanja s razumijevanjem te obogaćuju rječnik.

Računala se zbog toga koriste u različitim područjima obrazovanja, a u području humanističkog obrazovanja računalni programi mogu učinkovito **potaknuti interes** za učenje čitanja i pisanja.

Primjer tome su različite aplikacije i platforme sa zadacima koje uključuju matematičke i grafomotoričke vježbe te vježbe glasovne analize i sinteze i slično, s čime se susreću djeca već u predškolskoj dobi.

Osim navedenog istraživanja ukazuju na dobrobiti korištenja suvremenih medija odnosno da informatička tehnologija **potiče mentalni proces** djeteta te ima pozitivan učinak na hipotetsko razmišljanje i logičku analizu, a računalne igre potiču razvoj okulomotorne koordinacije (Subrahmanyam, K., Kraut, R. E., Greenfield, P. M., Gross E. F., 2000).

Računalo se široko koristi i za **podučavanje** stranog jezika i povijesti, a multimedijalno računalo može **razviti maštu, glazbenu memoriju i osjećaj za ritam** te ono omogućuje učenicima da se upoznaju sa zvukom različitih instrumenata i stvaraju vlastite melodije (Tabol, S., 2002).

Ranije su spomenute aplikacije koje se mogu koristiti kod ranog čitanja i pisanja, jednakoj tako računala mogu pomoći **poboljšati** matematičku tehniku u okviru zbrajanja, oduzimanja, množenja i dijeljenja.

Uloga računala nije ograničena na korištenje u obrazovanju, već se također koristi u različitim područjima odgoja.

Kazubowska, U. prema Hoffmannu (2014:17) navodi da rad s računalom podučava upornost, zahtijeva samoodređenje te u slučaju grupnih aktivnosti, uči suradnju s vršnjacima i timskim odgovornostima.

Pomoću računala odnosno interneta moguće je i puno lakše učenje na daljinu koje može biti posebno korisno za djecu sa zdravstvenim problemima.

Upravo ovo se pokazalo velikim uspjehom prilikom pandemije u kojoj se svijet našao, djeci je omogućen nastavak obrazovanja i dostupnost svih informacija u vrijeme kada su se tradicionalne škole zatvorile.

Photo: Canva

Smatramo da je potrebno još jednom naglasiti trenutnu situaciju u kojoj živimo, vezano uz pandemiju.

Koliko su nam mediji, računala i internet omogućili ostati povezani s bližnjima i suradnicima, kako odraslima tako i djeci.

Ovdje bismo naglasile da nije jednako razgovarati s nekim putem video poziva i gledati crtani film.

Razgovor još uvijek ostaje razgovor bez obzira što se odvija preko ekrana, uključuje međusobnu interakciju i isključuje podražavajuće faktore kao mnogo boja, različitih zvukova i slično.

U razgovoru preko ekrana samo se prilagođava način odvijanja istoga.

Osim međusobne povezanosti u ovo doba djeca su većinu znanja stjecala preko računala, bilo da su sudjelovali na on line nastavi ili su preko weba pratili seminare, tzv. webinare ili edukacije.

Okruženost medijima nam je u ovo izazovno vrijeme svakako pokazalo i svoju pozitivnu stranu.

Negativni aspekti utjecaja medija na djecu predškolske i rane školske dobi

Iako postoji mnogo pozitivnih aspekata, od kojih smo nabrojale samo nekoliko, postoje i negativni na koje smatramo da je potrebno обратити pažnju.

Ovdje bismo napomenule kako je zaista bitno da mi kao odrasli, roditelji, odgojitelji, oni koji smo u svakodnevnom bliskom kontaktu i od kojih djeca direktno uče promatrajući i imitirajući, budemo medijski pismeni.

Jedino ćemo mi svojom medijskom pismenošću i kritičkim razmišljanjem uspješno integrirati medije u život djece.

Poznato je da su mediji, naročito televizija, internet i mobiteli, postali jedan od najvažnijih čimbenika u **socijalizaciji**, što posebno napominje Suvajdžić (2016).

Utječu na društvena ponašanja, nezaobilazno su sredstvo u informiranju, formiranju stavova, prenošenju vrednota, stvaranju vizije svijeta i života kao i na oblikovanje životnih stilova i identiteta.

Photo: Canva

S obzirom na sve navedeno neke od negativnih aspekata koje mislimo da treba naglasiti su:

- Virtualna stvarnost, koja se obično uvelike razlikuje od stvarnog svijeta, može stvoriti rizike osobito za **psihološki i fizički razvoj**.
- Djeca mogu biti izložena riziku od **zloupotrebe ili ovisnosti** o internetu (Forma, P. i Matyjas, B., 2015).
- Prema Bradea i Cosmin Blanul (2015) neki od negativnih utjecaja koji mediji imaju su **slabljenje sposobnosti slušanja i praćenja prezentiranog materijala**, sve što je djeci ponuđeno kroz medije je vizualno i auditivno upečatljivo te uobičajeni način predavanja i izlaganja sadržaja djetetu postaje monoton i time gubi interes za njega.
- Isti autori navode i **nesposobnost** odvajanja realnog od virtualnog svijeta te **smanjenje** neposredne socijalne interakcije, jer svu potrebu za komunikacijom ispunjavaju putem različitih aplikacija i socijalnih mreža.

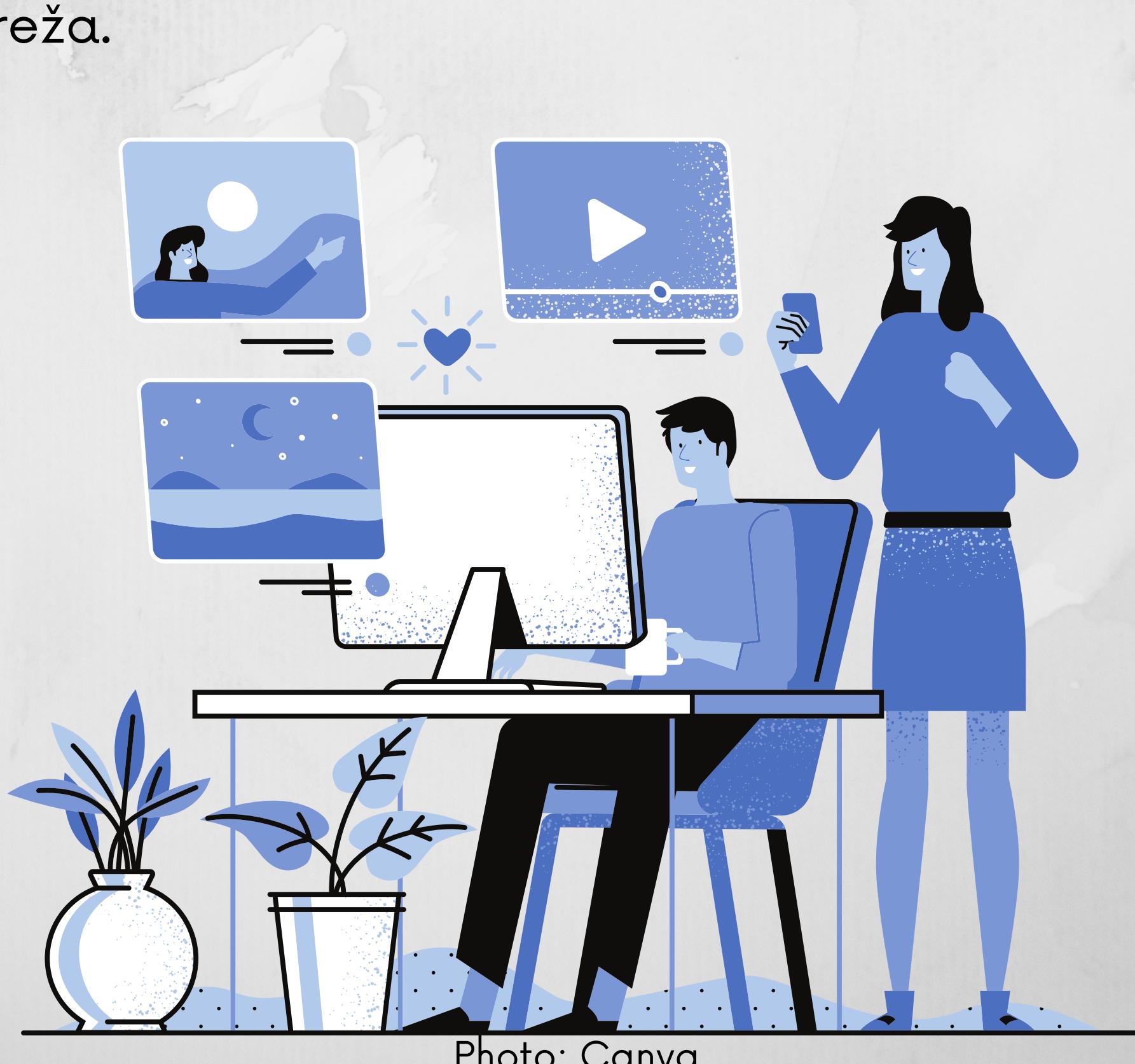

Photo: Canva

- Upravo taj nedostatak komunikacije licem u lice uzrokuje općenito otuđenje, nakon čega može uslijediti gubitak komunikacijskih vještina u stvarnom životu koji dovodi do ne snalaženja u društvu (Stančić, H., Crnec, D., Matelja, S., Salopek, A., Sanković, D., 2007) te posljednično tome smanjenje samopouzdanja i pozitivne slike o sebi što može znatno utjecati na psihološko zdravlje djeteta.

Smatramo da je i jedan od bitnijih negativnih aspekata i smanjena fizička aktivnost djece koja sa sobom donosi mnogo negativnih posljedica na zdravlje djece.

Upravo to ističe autor Sigman (2010) napominjući da dug boravak djece ispred ekrana dovodi djecu do **smanjene fizičke aktivnosti** te veliki broj djece konzumira obroke pred ekranima i na taj način ne osvještavaju količinu hrane koje pojedu što dovodi do drugog velikog zdravstvenog problema, a to je **pretilost** djece.

Također Stančić i sur. (2007) navode kako su negativni utjecaji medija veća **izloženost** djece **zlostavljanju** od hakera i seksualnih grabežljivaca kojima su djeca ciljana meta baš iz razloga što nisu dovoljno educirana i nemaju razvijene kritičke stavove o opasnostima elektroničkih medija.

Nadalje, kao negativan faktor izdvaja se i nasilje preko interneta takozvani **cyberbullying** odnosno električno nasilje.

- **Nasilje preko interneta** je opći pojam za svaku komunikacijsku aktivnost cyber tehnologijom koja se može smatrati štetnom kako za pojedinca tako i za opće dobro (www.poliklinika-djeca.hr).

Bez sumnje postoje mnoge mogućnosti i šanse, ali i prijetnje primjenom elektroničkih medija, a odrasli su ti koji će najviše doprinijeti pozitivnom odnosno negativnom utjecaju medija (Matyjas, B., 2015).

Upravo zato se pri podizanju svjesnog društva protiv negativnog utjecaja medija stavlja naglasak na medijsku pismenost koja postaje sve važnija kao dio obrazovanja, ali i odgoja djece.

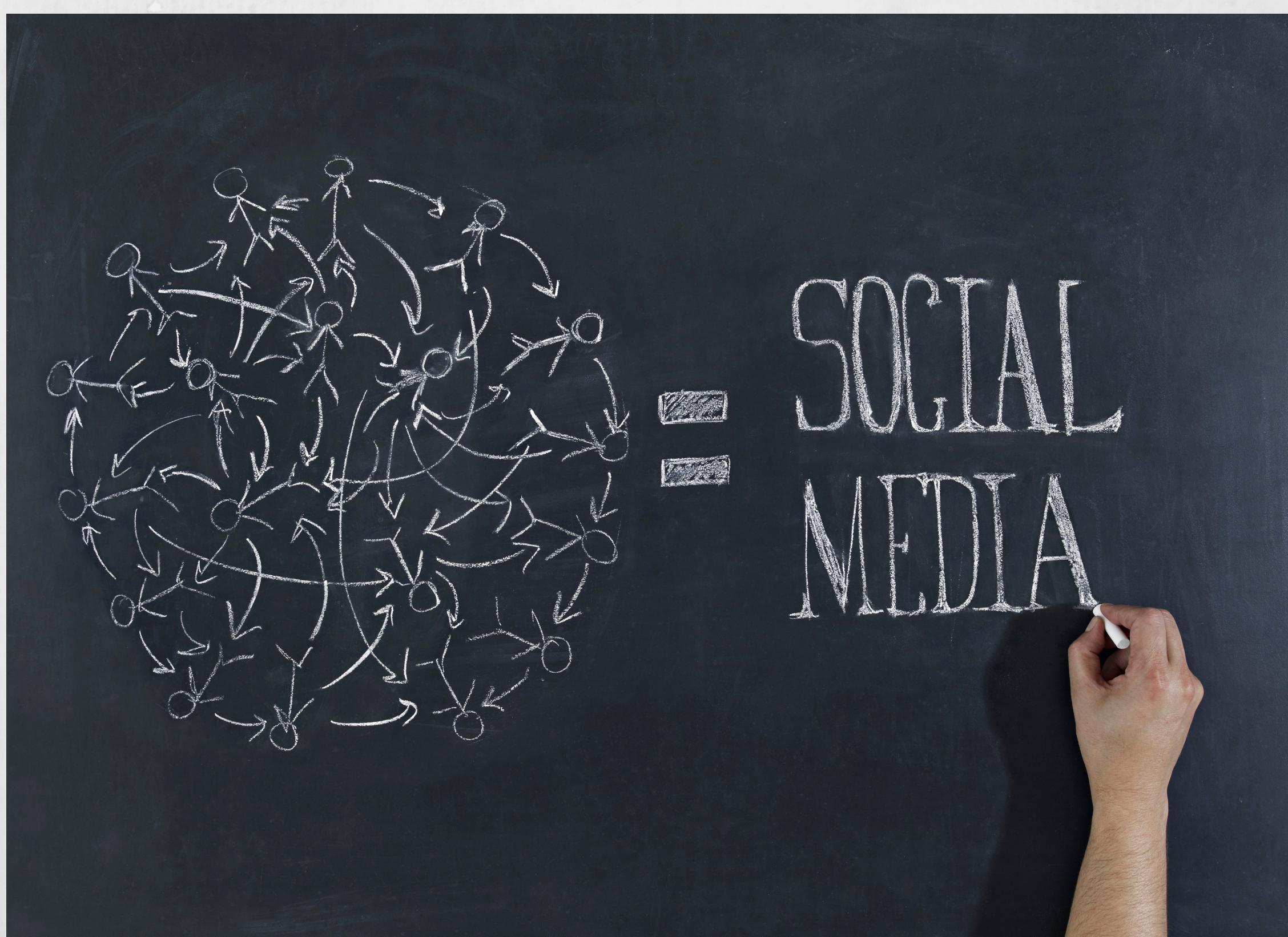

Photo:Canva

Osim prethodno navedenih negativnih strana napomenule bismo i koliko je važno iz medija znati **izabrati točne informacije**.

Suvremeno doba nas svakodnevno "guši" s velikom količinom informacija od kojih je jako teško razabratи što je točno, a što nije.

Često u toj gomili informacija i u stresnim situacijama kod ljudi, odraslih, ali i djece, dolazi do širenja **straha i panike**.

Djeca sve informacije koje vide i čuju proživljavaju na svoj način zato je od iznimne važnosti da mi, odrasli, **biramo** informacije s kojima okružujemo sebe i djecu, ali i da **biramo** količinu i kvalitetu tih informacija.

Informacije nisu jedino što možemo ograničiti u svome domu, već i ono što mi radimo i kakav primjer dajemo, a indirektno ugrožava i našu djecu.

Navedeno se zove **sharenting** odnosno dijeljenje fotografija videoa i informacija djece na društvenim mrežama i internetu.

Prirodno je da roditelji žele postignuća svoje djece podijeliti s drugima, ovdje riječ postignuća ima šire značenje, jer ćemo tu ubrajati svakodnevne aktivnosti djeteta, i čini to u najboljoj namjeri.

No, iza toga se često krije da roditelj otkriva previše informacija o djetetu te ono biva laka žrtva nasilja ili zlostavljanja.

Ukoliko dijelite postignuća svojeg djeteta obratite pozornost što ste sve s tom fotografijom ili videom otkrili ostalim ljudima, je li to možda vaša adresa, vrijeme kada dijete nije doma, ili park u kojem se često igrate.

Imajte na umu da sve što je na internetu je dostupno svima, a vi ne znate tko su i što su ti svi.

Uloga odraslih u multimedijalom djeticnjstvu

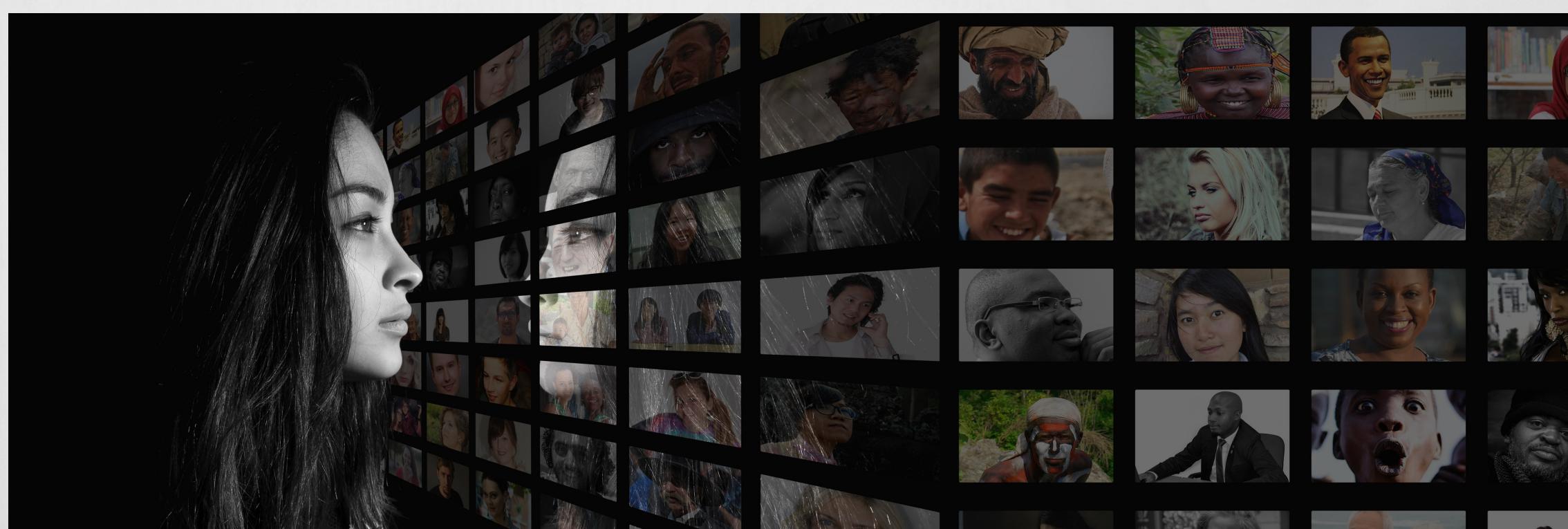

Photo: Canva

Biti okružen medijima danas je stvarnost velike većine ljudi, a posebice je to stvarnost dječjih života.

Prema istraživanju Hrabrog telefona i Poliklinike za zaštitu djece i mlađih Grada Zagreba **djeca predškolske dobi, njih čak 60 %, u prosjeku provedu dva ili više sata dnevno na gledanje televizije ili koristeći druge medije, kroz tjedan, a vikendom se taj broj penje na čak 72% djece** (www.poliklinika-djeca.hr).

Dakle najveći dio svog slobodnog vremena djeca provode pred ekranima.

Iako smo navele da ekrani imaju pozitivne strane izrazito je bitno vrijeme provedeno pred ekranima prilagoditi dobi djeteta, s time da se ne preporuča korištenje ekrana kod djece koja su mlađa od dvije godine.

Kod njih je još uvijek veći broj negativnog utjecaja nego pozitivnog.

Jednako je bitno prilagoditi sadržaj kojemu je dijete izloženo.

Vrlo često nemaju razvijen kritički stav prema medijskim sadržajima, stoga su više izložena njihovim štetnim utjecajima, čega moramo biti svjesni.

Upotreba medija nikako nije bezazlena, kao što mnogi misle, i uvelike može ostaviti traga na cjelokupan razvoj djece, no tu nastupaju odrasli kao primarni i najvažniji odgojitelj djece.

Međutim, odrasli se u većini slučajeva osjećaju nesigurno kada se radi o digitalnim medijima i njihovu utjecaju na razvoj djece.

S jedne strane svjesni su da su novi mediji zauzeli bitnu ulogu u djetinjstvu, no s druge strane se boje medija, jer ih ne poznaju dovoljno.

Stoga je medijsko opismenjavanje roditelja i drugih odraslih od velike važnosti kako bi se smanjio osjećaj jaza između odraslih i djece, ali i kako bi odrasli mogli biti ti koji će djecu na pravilan način uvesti u svijet medija.

"Cilj odgoja za medije trebao bi biti osposobljavanje mladog čovjeka za samostalno korištenje medija te razvijanje kritičkog stava prema sadržajima koji mediji svakodnevno nude" (Mandarić, 2012:143).

Da bi se navedeno moglo ostvariti aspekt medijskog opismenjavanja odraslih znatno dobiva na važnosti i nužan je kako bi odrasli mogli aktivno i kompetentno sudjelovati u multimedijalnom djelovanju.

Budući da govorimo o djeci, dobro je znano da je igra njihova temeljna aktivnost, ali igra djece također doživljava transformaciju.

Današnje generacije djece zahtijevaju od roditelja da uvrste digitalizaciju u zajedničku igru s djecom.

Tu opet dolazimo do važnosti medijskog opismenjavanja odraslih koji će smanjiti strah od nepoznatog, izgraditi nove roditeljske kompetencije te omogućiti roditeljima približavanje suvremenom djetetu.

Činjenica jest da je utjecaj televizije i drugih medija, bio on pozitivan ili negativan, u rukama roditelja (Ozdasli, Gol, 2013).

Roditelji i primarni skrbnici djece moraju biti svjesni svoje uloge u kreiranju kritičkog stava prema medijima i medijskom sadržaju koji djeca gledaju.

Moraju preuzeti odgovornost i smatramo da vrijeme provedeno pred televizijom ili drugim medijem tijekom predškolskog i ranog školskog razdoblja mora biti limitirano i filtrirano od strane roditelja.

Nema sumnje da informacijske tehnologije i mediji utječu na obiteljske odnose, no način na koji su implementirani u obitelj i sam roditeljski stil odgoja usmjeriti će utjecaj medija.

SKENIRAJ KOD ZA VIDEO-
video preuzet s YouTube-a

Mišljenja smo da djeca uče putem modela i da se djetetova ponašanja dijelom oblikuju kroz model što je za ovu sferu od velike važnosti.

Ako roditelj koristi medije nekontrolirano vjerojatno je da će dijete slijediti taj primjer.

Ako se koristi umjereni i prikladno uz kritički osvrt na sadržaj, dijete će iz medija i informatičke tehnologije iskoristiti puno pozitivnih stvari u smislu obrazovanja.

Roditelji trebaju voditi djecu svojim primjerom, koristiti informatičku tehnologiju regulirano i objašnjavati djeci pozitivne i negativne aspekte istih.

Naposljetku, igra između roditelja i djece ima vrlo važnu ulogu za učenje djece i naravno njihov cjelokupni razvoj.

Mnogi roditelj bi željeli provoditi puno više vremena sa svojom djecom, ali zbog posla i drugih obaveza preostaje im malo vremena za igru s djecom.

Važno je napomenuti da bez obzira na količinu vremena koju provode sa svojom djecom bitno je stvarati atmosferu sigurnosti, topline, ljubavi i povjerenja.

Uz navedeno, kako bi izgradili dobar odnos, za prikladno vođeno roditeljstvo i kvalitetnu obiteljsku atmosferu, najvažniji aspekt je usmjeriti se na određivanje balansa upotrebe masovnih medija i informatičke tehnologije. Stoga se ovi alati trebaju dozirati na način da služe djeci i njihovom razvoju.

Mandarić (2012) smatra da je zadaća odraslih osvijestiti djeci i mladima važnost odgovornosti, razboritosti, umjerenosti i mudrosti u korištenju medija kako bi im u odrastanju oni bili prijatelji i saveznici.

"Bez obzira na količinu vremena koju roditelji provode sa svojom djecom, bitno je stvarati atmosferu sigurnosti, topline, ljubavi i povjerenja"

Koprivnjak, Đuran, Maček

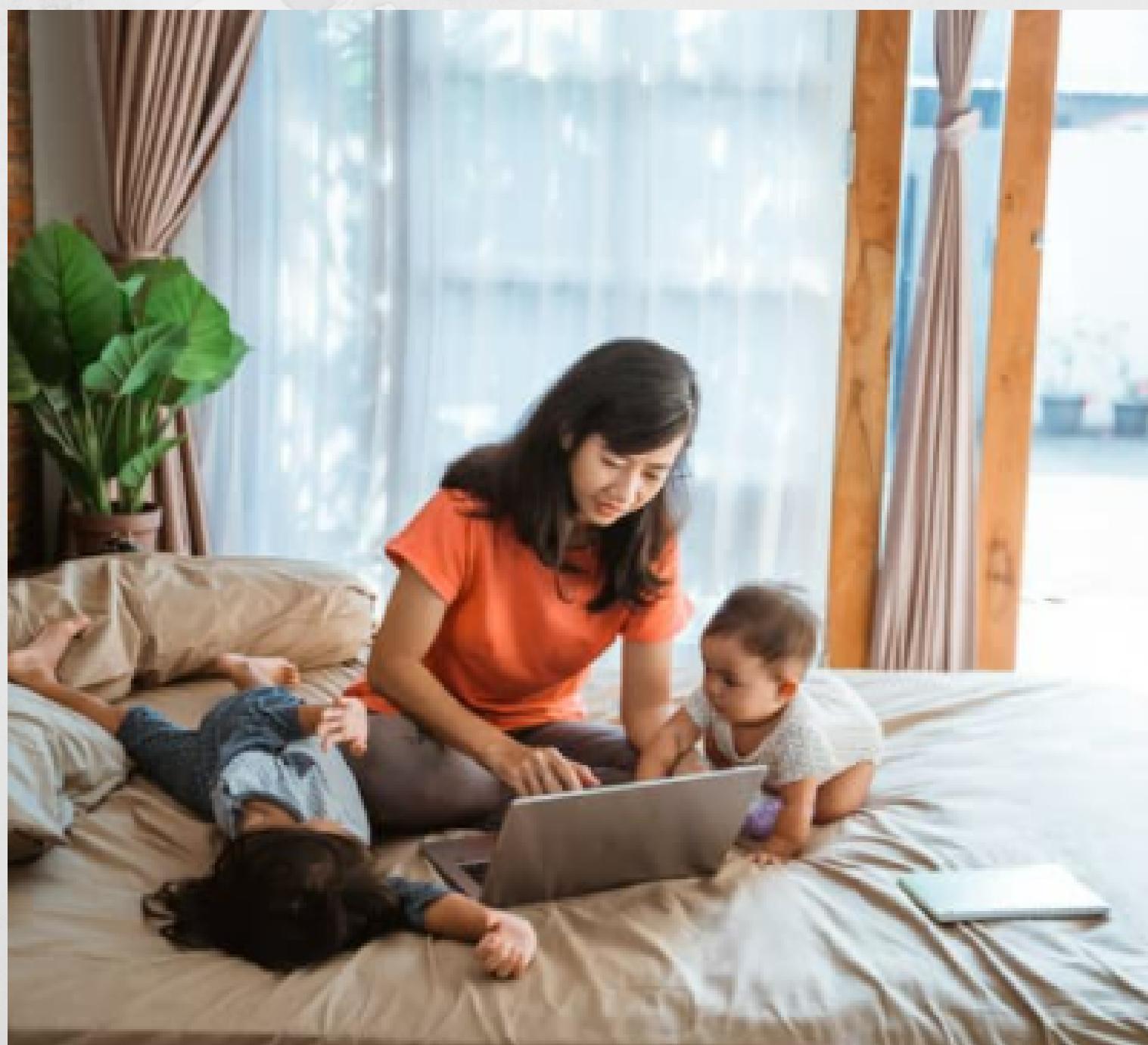

Photo: Canva

Savjeti i primjeri aktivnosti

Ranije smo spomenule da je medijska pismenost odraslih jedan od ključnih faktora kod razvijanja kritičkog mišljenja djece i integriranja medija u dječje živote.

Razvoj kritičkog mišljenja kod djece svakako mora biti jedan od glavnih zadataka medijskog odgoja i obrazovanja djece.

Kvaliteta medijskog sadržaja je sve više upitna, jer je odgojno-obrazovnu ulogu medija zamijenila manipulativno-konzumeristička uloga nametanja određenih stavova.

Kritičko mišljenje i promišljanje o viđenom odmiče pojedinca od poslušnog "upijatelja" sadržaja koje serviraju mediji.

Ono omogućava pojedincu da propitkuje kvalitetu viđenoga te da traži druge izvore informacija, kako bi stvorio širu sliku vezanu uz viđeni sadržaj.

Navedeno značajno ističe važnost edukacije o medijima kako bi im mogli pristupiti na kompetentan i zreo način.

Sposobnost odraslih da znaju upućivati na pozitivne aspekte i vješto isticati negativne aspekte medijskog sadržaja spadaju u medijsku pismenost i omogućit će djetetu da medijskom sadržaju pristupi na kompetentan način.

U želji da pomognemo odraslima da što kvalitetnije integriraju medije, jer je to danas neizbjegljivo, u nastavku smo pripremile savjete, primjere igara i pitanja koja se mogu postaviti djeci kako bi što sigurnije mogli zakoračiti u svijet medija.

Postupci odrasle osobe za poticanje razvijanja kritičkog razmišljanja kod djece

1. Uvijek biti prisutan kada dijete koristi ekrane

Smatramo kako je najbitnija stavka uvijek **biti uz dijete** dok ono koristi ekrane, s obzirom ma to da je dob djeteta na koju se fokusiramo predškolska odnosno rana školska. Dijete te dobi ne može i ne zna prepoznati opasnosti koje se nalaze na internetu i ne može prosuditi koji sadržaj je primjeren njemu.

Imajte na umu da u videa koje dijete gleda na internetu mogu biti integrirane različite informacije i poruke koje mogu imati negativan utjecaj na dijete, stoga je bitno da uvijek budete prisutni te vidite i čujete što dijete vidi i čuje.

Osim što ćete vidjeti i čuti isto što i dijete, upravo vam ta prisutnost daje priliku da razgovarate o onome što se događa, o čemu više piše na idućim stranicama.

2. Odrediti vrijeme korištenja ekrana - "Ekrani u našem domu"

Poticajno je napraviti pravila prilikom korištenja ekrana, npr. "Obrok se jede za stolom i prilikom toga gasimo televiziju, a mobitele stavljamo sa strane i ne koristimo ih." Jednako tako potrebno je unaprijed dogovoriti vrijeme koje će dijete provesti uz ekrane.

I to se može uvrstiti u pravila, npr. "Crtići se gledaju nakon doručka, vrijeme gledanja je 20 minuta."

Kako biste djetetu lakše predočili koliko je to vremena možete mu reći "Pogledat ćemo jedan crtić "Maša i Medo" i onda je vrijeme da ugasimo televizor" ili "Kada vidiš slova na ekranu to je znak da je vrijeme gledanja crtića završilo".

S djetetom odredite tri ili četiri jasna pravila koja možete napisati, a dijete može sudjelovati crtanjem i staviti na vidljivo mjesto.

Ukoliko se dogodi da dijete ne poštuje dogovorenata pravila, uvijek možete podsjetiti dijete na njih, a vizualna podrška istih će poduprijeti i ojačati poštivanje dogovorenog.

Svakako da vi kao roditelj možete inzistirati na nekom pravilu, a dijete negodovati, tada je potrebno djetetu objasniti zašto je vama važno da baš to pravilo bude uvršteno.

3. Kontrola sadržaja

Dječja izloženost medijima i medijskim sadržajima je izuzetno velika, zato je od iznimne važnosti da roditelji budu upućeni kojim su točno sadržajima djeca izložena, koliko su primjereni za njih i služe li u svrhu obrazovanja. Često je slučaj da roditelji ne shvaćaju važnost prethodnog informiranja o sadržajima koje dijete gleda na televiziji ili prati na internetu.

Ne osvještavanje važnosti praćenja medijskog sadržaja kojem su djeca izložena vrlo lako može dovesti do negativnog utjecaja medija na djetetov razvoj.

Djeca sadržaje koje vide u medijima, ako prethodno nisu iskommunicirani s odraslima, mogu shvatiti kao općevažeće, istinite ili primjerene.

Stoga je **kontrola sadržaja**, kao i neizostavan **kritički osvrt** na odgledani sadržaj, vrlo važan segment roditeljske uloge koji se ne smije zanemariti.

4. Sadržaj prilagoditi dobi djeteta

Medijski sadržaj koji djeca gledaju trebao bi biti namijenjen informiranju, obrazovanju i kulturnom obogaćivanju.

Pritom nikako ne smijemo zaboraviti i onu, za djecu, najvažniju ulogu, a to je zabava.

Zabavna strana medijskog sadržaja zadovoljava dječju potrebu za zabavom, koja je jedna od temeljnih ljudskih potreba.

Pod medijski zabavnim sadržajima ubrajaju se animirani filmovi, humoristične serije, filmovi, video-igre i razne emisije zabavnog karaktera.

Birajući sadržaje treba imati na umu da programi namijenjeni djeci nužno ne prikazuju sadržaje koji su prikladni odnosno vrijedni u odgojno-obrazovnom smislu. Nerijetko su prepuni nasilja, neprikladnog rječnika, dok su poruke i vrijednosti koje se prenose djeci neprimjerene dječjem uzrastu.

Kako bi se to izbjeglo važno je da odrasli poznaju medijski sadržaj koji nude djeci.

Sadržaj treba biti pozitivan, imati odgojno-obrazovni karakter, pouku, minimalno nasilja, prikladan rječnik, jasno obojene osobine likova i u skladu s dječjim interesima.

5. Uživljavanje i poistovjećivanje djeteta s likovima

Prisutnost odrasle osobe od velikog je značaja za što kvalitetnije i sigurnije korištenje medija.

Zajedno s djecom pratite sadržaj kako bi bili u mogućnosti prokomentirati isti.

Djeca se poistovjećuju s viđenim likovima, pričama, situacijama kroz koje prolaze akteri filma bilo animiranog, bilo u videoograma ili bilo kojem obliku medija koji koristite.

Kroz različite situacije viđenog djeca mogu doživjeti različite osjećaje, razmišljati o dobrom i lošim stvarima te je važno da to uz pomoć odrasle osobe na kvalitetan način prorade.

Photo:Canva

6. Osvrt na medijski sadržaj

Analiza medijskog sadržaja koji se gleda, kroz razgovor i diskusiju, važan je temelj razvoja kritičkog mišljenja kod djece.

U nastavku ćemo vam ponuditi konkretnе primjere i pitanja kojima možete ispitati dječje stavove i mišljenja o samom sadržaju te iste usmjeriti ka kritičkom osvrtu.

- Najvažnija stavka jest aktivno i prisutno s djecom pratiti određeni crtani film ili seriju za mlade.
- Pratiti osobine likova i samu tematiku crtanog filma/serije.
- Osvrtati se na osobine svakog pojedinog lika
 - Kako ti se sviđa ovaj lik?
 - Što ti se sviđa kod njega?
 - Kako ti se sviđa njegovo ponašanje?
 - Što misliš je li dobar ili loš? Zašto?
- Isticati vrijednost pozitivnih osobina i negativnost loših osobina.
- Iznositi svoje mišljenje o osobinama pojedinih likova.
- Osvrtati se na rječnik i izražavanje koje se koristi u crtanom filmu/seriji.
- Pitati dijete kako mu se svidio crtani film/serija, koji dijelovi su mu se svidjeli, a koji ne i zašto.
- Potom kroz razgovor iznijeti svoje mišljenje ističući pozitivne i negativne strane viđenog.
 - Jako mi se svidjelo kad...
 - Nije mi se svidjelo kad...

- Razgovarati o poruci koja se šalje pričom.
- Zajednički donijeti zaključak o vrijednosti prikazanog sadržaja.
- Isticati razliku virtualnog i nestvarnog svijeta filma ili video igre naspram stvarnosti.

Ovakva analiza sadržaja razvijat će kod djeteta komunikacijske vještine, uobličavanje misli, sagledavanje djela iz raznih kutova, a rezultirat će sposobnošću kvalitetnog, kompetentnog i kritičkog osvrta na vidjeni sadržaj.

Photo:Canva

7. Važnost osvještavanja problemskih situacija i opasnosti s kojima se dijete susreće u medijima

Iako mediji pružaju pregršt različitih, zabavnih i zanimljivih informacija, potrebno je itekako biti svjestan opasnosti kojima djeca vrlo lako mogu biti izložena. Kako pristupiti i rješavati određene problemske situacije s kojima se djeca susreću koristeći medije vrlo je važan čimbenik njihove zaštite.

Važno je s djetetom otvoreno komunicirati i neprestano osvještavati:

- pravila korištenja medija- mediji neka se koriste isključivo u prisustvu odrasle osobe koja će prilagoditi sadržaj gledanog djetetovu uzrastu
- da se radi o virtualnom svijetu koji se uvelike razlikuje od onog stvarnog- navoditi i osvještavati konkretnim primjerima npr. u igrici kad netko umre ponovno oživi što je, naravno, u čistoj suprotnosti sa stvarnim životom
- da "prijatelje" koje upoznaju preko interneta i koje nikada nisu vidjeli uživo valja uzeti s rezervom i objasniti djetetu da ta osoba može biti bilo tko, da može uzeti sliku nekog drugog i lažno se predstavljati
- da se **nikako** ne smiju nalaziti s internetskim "prijateljima" nasamo i da roditeljima moraju reći takve namjere njihovih internetskih prijatelja

- važno je istaknuti da slanje vlastitih slika internetom ili nepoznatom "prijatelju" može prouzrokovati mnogo problema- dječja pornografija
- uvesti roditeljski nadzor kako bi odrasli mogli pratiti koje to sadržaje djeca pretražuju i o tome otvoreno s djecom razgovarati objašnjavajući im kako postoje vrlo neprikladni sadržaji od kojih ih želimo zaštititi
- otvoreno djeci pojasniti zašto je važno da znaju njihovu šifru uz naglasak da će poštivati njihovu privatnost
- svakako naglasiti da ne odgovaraju na poruke poslane s nepoznatog broja
- naglasiti da ne otvaraju razne reklamne ponude koje često iskaču na ekranu.

Ovdje se provlači mnogo neugodnih i potencijalno opasnih situacija, stoga je izuzetno bitno otvoreno razgovarati s djecom o svemu.

Govor i informacije koje se pružaju djetetu svakako je važno prilagoditi dobi.

Osvještavanje djece razgovorom i našom iskrenošću djeci jačamo samopouzdanje, samosvijest i ljubav prema sebi, što nadalje djetetu pomaže u biranju informacija koje čita ili šalje te biranju osoba s kojima komunicira putem interneta.

8. Zajedno s djecom igrati videoigre

Današnje multimedijalno djetinjstvo sve više zamjenjuje dječja igrališta i didaktičke igračke onim digitalnim. Videoigre su na neki način nove igračke i nova dječja igrališta u kojima se stvara jedan sasvim novi svijet.

S obzirom na to da su videoigre zbog svoje interaktivnosti vrlo privlačne i zanimljive djeci ona lako prihvaćaju i ulaze u taj fantastičan svijet stvoren za zabavu.

Zbog djetetova ne znanja, koji je uvjetovan godinama i kognitivnim razvojem, važno je da odrasli budu aktivno uključeni u to koje videoigre djeca instaliraju na uređaje i igraju.

Smatramo da odrasli moraju biti ti koji su prvenstveno medijski odgovorni i da prilikom instaliranja videoigara savjetuju dijete koje su to videoigre primjerene, a koje ne primjerene i ne prikladne.

Nakon instaliranja određene igre važno je da odrasli zajedno s djecom odigraju igru, kritički se osvrćući na različite segmente igre, kao na primjer: zabavnost, agresivnost/neagresivnost, kreativnost, grafičku animaciju i slično.

Aktivno i prisutno sudjelovanje odraslog u ovom dijelu dječje igre izuzetno je važno i za dijete, koje će rado s odraslim komentirati svoje uspjehe i osvrtati se na kvalitetu igrice.

9. Mediji kroz simboličku igru kod djece predškolske dobi

Igra je najvažnija dječja aktivnost kroz koju ono uči, razvija se, emocionalno se regulira i upoznaje svijet oko sebe.

Kao temeljna dječja aktivnost može nam poslužiti da pomoću nje proradimo problemske situacije na djeci prihvatljiv i razumljiv način.

Simbolička igra djeci je jedna od najomiljenijih aktivnosti gdje ona rabe predmete ili osobe kao simbol nečeg drugog.

Istaknuta simbolička igra ili igra uloga kako je još nazivamo, idealna je za proigravanje potencijalno opasnih situacija koje vrebaju pri korištenju medija, osvješćivanje djece pri odabiru dobrog ili lošeg izbora te pri donošenju zaključaka nakon završetka gledanja animiranog filma ili odigrane igrice.

Kroz igru to jest ulogu vodimo dijete postavljajući pitanja kako bi vidjeli na koji način ono razmišlja i stvara sliku o određenim situacijama te potičemo razvoj kritičkog mišljenja kako bi dijete bilo sigurno pri korištenju medija.

Igru možete inicirati vi ili dijete. Ukoliko dijete inicira, vi prihvativte igru vodeći ga pitanjima ili postupcima.

Primjerice, ukoliko dijete krene u igru s autima i vozite se gradom, u jednom trenutku vaš lik neka stane i kaže "Mislim da je vrijeme da odem doma, jedva čekam upaliti crtić". Čekajte djetetov odgovor i onda dalje usmjeravajte igru. Postavite pitanje djetetu, odnosno djetetovom liku, koji bi on crtani film gledao.

Neka vaš lik da odgovor na taj crtani film, ukoliko lik djeteta kaže "Pepa Prase" vaš lik može odgovoriti "Odličan izbor, sviđa mi se način na koji mama i tata razgovaraju u tom crtiću" ili "Odlično, volim gledati kada si Pepa i njen brat pomažu".

Djetetov lik može reći i nešto što vi smatraste da nije primjерено, a vaš može na to reći "Joj, nikako ne volim taj crtić. Stalno se tuku, a to mi je ružno gledati. Mislim da se treba o svemu razgovarati, a da tučnjava nije rješenje" ili "Možemo li izabrati neki drugi crtić? Meni se ne sviđaju riječi koje koriste, često se vrijeđaju i to me rastužuje."

Kroz igru uloga dijete lakše i bolje prihvaca savjete odraslih, jer su u igri uloga akteri ravноправni i ne postoji odnos odrasli-dijete, stoga je simbolička igra idealna za ispitivanje dječjih stavova i usmjeravanje istih.

Photo:Canva

Slikovnice i aplikacije

Prethodno navedeni savjeti se odnose na suvremene medije i vašu interakciju s djetetom.

Nadalje ćemo vam predstaviti nekoliko slikovnica koje mogu pomoći djetetu u razvijanju kritičkog mišljenja, ali i kvalitetnih aplikacija pomoću kojih dijete može učiti, razvijati nove, ali i usavršavati već stečene vještine.

Osim aplikacija i slikovnica, internet nam danas otvara vrata različitim edukacijama namijenjenima za najmlađe, u vidu kreativnih radionica.

Osim toga, potičemo korištenje interneta u svrhu uključivanja sporta u djetetov život.

Za odrasle postoje različite aplikacije i videoa koja pomažu u izvođenju vježbi, jednako tako postoje i za djecu, a korištenje tih resursa kod djece razvija kritički stav i potiče ga na bavljenje sportom, ustajanje iz sjedilačkog načina života, što smo prethodno navele kao jedan od negativnih utjecaja medija.

Photo:Canva

Slikovnice

Prvi medij s kojim se dijete susreće je slikovnica koja u predškolskom i ranom školskom razdoblju ostaje najzanimljiviji medij.

Slikovnica dijete vodi u svijet mašte, nemoguće postaje moguće, djetetu približava nove i nepoznate situacije te mu u nekim situacijama pruža i utjehu.

Stoga je spajanje starog medija u svrhu učenja o novom, idealna kombinacija.

U nastavku ćemo navesti primjere slikovnica koje djeci na jasan i prilagođen način približavaju tako zanimljive nove medije.

Za navedene slikovnice smatramo da su vrijedne spomena i čitanja jer osim edukativne funkcije, učenja djece o ekranima odnosno medijima, imaju i psihološku funkciju suosjećanja s likovima, poistovjećivanja sa situacijama i učenja nošenja s istima.

Djetetu daje problemsku situaciju koju lik rješava na jedan način, a roditelj svome djetetu može ponuditi rješavanje istog problema na isti način kao lik u djelu ili kroz razgovor i pitanja te poticanjem razvoja kritičkog mišljenja dijete navesti na vlastita rješenja problema odnosno situacija.

Primjeri slikovnica:

- Alma Čakmazović: Slikovnica o medijima
- Tatjana Gjurković i Tea Knežević: Ježić je tužan jer nije pobjedio u igri
- Udruga Roda: Razmisli pa klikni
- Jennifer Moore-Mallinos: Kad se zanemare internetska pravila
- Jennifer Moore-Mallinos: Kad videoigrice preuzmu kontrolu
- Branka Dokić: Dječak koji je propustio trenutak

Photo:Canva

Aplikacije

Kvalitetne kreativne aplikacije zabavna su metoda učenja kod djece na njima najdražim uređajima.

One potiču kod djece razvoj pamćenja, jezični razvoj, predčitalačke vještine te matematičku pismenost.

Aplikacije koje su dolje navedene su izdvojene upravo zbog svoje obrazovne funkcije, jednostavnog jezika koji je primjerен djeci i pozadine koja nema ometajuće faktore odnosno jasna jednobojsna pozadina koja u fokus stavlja zadatak.

Primjeri aplikacija:

- ICT-AAC Glaskalica
- ICT-AAC Pamtilica
- ICT-AAC Matematička igraonica
- ICT-AAC Jezična gradilica
- ICT-AAC Pisalica
- ICT-AAC Matematički vrtuljak

I ostale ICT_AAC aplikacije.

Aplikacija koja spaja slikovnice i suvremene medije te time pridonosi razvijanju kritičkog stava kod djece i uključivanje kvalitetnog sadržaja iz medija u njihove živote je - Pričalica.

Ostale aplikacije koje predlažemo kao dio kvalitetnog prisustva medija su:

- Drawanimal
- Endless Numbers
- Tap a Tune
- Cute Baby Flash Cards

ZAKLJUČAK

Danas je uključenost sadržaja medija u odgoj i obrazovanje djece važnija nego ikada prije.

Svaki dan se svijest ljudi prema medijima mijenja i istovremeno se uloga medija i utjecaj proširuje, a upravo ta uključenost djeci pomaže da razumiju i ovladaju svijetom odnosno današnjim načinom života.

Lakše dolaženje do informacija kao i količina informacija kojom dijete raspolaze korištenjem medija, pozitivno utječe na školski, ali i na društveni uspjeh, što olakšava razvoj samosvjesnog i samopouzdanog odraslog čovjeka, aktivnog člana društvene zajednice.

Djeca danas provode dosta vremena uz različite medijske sadržaje, a korištenje interaktivne tehnologije u formalnim i neformalnim oblicima učenja i sveprisutnost uređaja uvelike je utjecala na obiteljski život.

Roditeljska uloga u određivanju prikladnog sadržaja i vremena provedenog pred ekranima je sve veći izazov, no nije jedino što se stavlja pred roditelje.

Osim kvantitete i kvalitete u sadržaju mišljenja smo da roditelji moraju preuzeti veliku ulogu kod poticanja razvoja kritičkog mišljenja djece spram medija.

Poštujemo važnost odabira sadržaja medija kao i količinu vremena koje dijete provodi pred ekranima i naglašavamo važnost navedenog, no smatramo da kod djece treba **poticati razvoj kritičkog mišljenja i stava**.

Sve u svrhu što **kvalitetnijeg samostalnog** korištenja medija odnosno **kvalitetnijeg suživota djece i medija** kroz kritički probir sadržaja.

Ono na što moramo staviti naglasak jest razumijevanje različitih strategija roditeljskog posredovanja vezanih uz medije i njihov utjecaj.

Roditeljsko posredovanje vezano je prvenstveno za dva aspekta, sadržaj kojemu je dijete izloženo te način na koji se koristi i približava tehnologija unutar obitelji.

Roditelji kao najvažnije osobe u dječjoj okolini moraju biti spremni na cjeloživotno učenje.

Učenje bi između ostalog trebalo podrazumijevati usvajanje digitalnih kompetencija kao vrlo važnog odgojnog faktora u globalnom svijetu.

Ovim priručnikom smo željele naglasiti i zaključiti da je medije potrebno uključiti na kvalitetan i primjeren način u dječji svijet.

Pritom je važno ispitati i uvažiti djetetovo viđenje, stavove i mišljenja o pojedinom sadržaju te ih potom navedenim savjetima korigirati i usmjeravati.

Važno je da odrasli shvate važnost svoje uloge u nužnom educiranju djece po pitanju medija, da premoste strah i moguće ne znanje koje izaziva otpor i svojevrsnu ignoranciju prema medijima.

Edukacijom odraslih i djece mediji će biti u funkciji pozitivnog odgojno-obrazovnog aspekta, razvijajući dijete kao zrelog i odgovornog konzumenta medija.

Literatura

- 1.Bradea, A., Cosmin Blandul, V. (2015). The impact of Mass media upon Personality Development of Pupils from primary school. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 205(2015):296-301
- 2.Kovač, E. (2011). Interaktivne multimedijalne slikovnice.http://eprints.grf.unizg.hr/1540/1/DB283_Kovac_Eva.pdf. 15.11.2017.
- 3.Labaš, D. (2011). Djeca u svijetu interneta: zatočenici virtualnog svijeta, str. 35-64 U:Ciboci, L., Kanižaj., Labaš, D.(ur.), Djeca medija: Od marginalizacije do senzacije, Zagreb: Matica hrvatska.
- 4.Mandarić, M. (2012). Novi mediji i rizično ponašanje djece i mladih. Bogoslovna smotra. 82(1):131-149.
- 5.Matyjas, B. (2015). Mass media and children. Globality in every day life. Procedia- Social and Behavioral Science. 174:2898-2904.
- 6.Miliša, Z., Zloković, J. (2008).Odgoj i manipuliranje u obitelji i medijima.Zagreb:Markom.
- 7.Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje, (2011). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

8. Forma, P., Matyjas, B. (2015). Digitalization of Upbringing and Education in Relation to Shifted Socialisation of Polish Students. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 2015 (176): 985-991.

9. Hoffman, B. (2014). Computer as a Threat of an Opportunity for development of children. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 146(2014):15-21

10. Ozdasli, E., Gol, M. (2013). Media and Behavioral Sciences. Procedia- Social and Behavioral Science. 106:1815-1820.

11. Sigman, A. (2010). Daljinski upravljeni. Velika Mlaka: Ostvarenje.

12. Stančić, H., Crnec, D., Matelja, S., Salopek, A., Sanković, D. (2007). Usporedna analiza interaktivnih mrežnih servisa. Medijska istraživanja: znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije, 13(2):39-58

13. Subrahmanyam, K, Kraut, R. E., Greenfield, P. M., Gross, E. F. The Impact of Home Computer Use on Children's Activities and Development, The Future of Children. Children and Computer Technology 2000; 10(2).

14. Suvajdžić, M. (2016). Novi mediji i učenje-utjecaj novih tehnologija na transformaciju visokog školstva (doktorski rad).

15.Tabol, S. Computer in integrated education [Komputer w kształceniu zintegrowanym], in: Education and Dialog [Edukacja i Dialog] 7/2002.

16.Tolić, M. (2008). Aktualnost medijskih kompetencija u suvremenoj pedagogiji. Acta Iadertina, Vol.5No.1,2008.

17.<http://www.poliklinika-djeca.hr/publikacije/nasilje-preko-interneta/> 03.02.2022.

18.<https://www.poliklinika-djeca.hr/aktualno/rijec-ravnateljice/screen-time-prvo-nacionalno-istrazivanje-poliklinike-o-izlozenosti-predskolske-djece-svim-ekranima-2/> 03.02.2022.

19.<http://www.djecamedija.org/?p=2627> 02.02.2022.

O autoricama

Antonija Đuran, mag.praesc.educ.

Rođena 1983. u Zagrebu. Nakon završene XVIII. gimnazije 2001. upisuje Učiteljsku akademiju u Zagrebu, dodiplomski studij predškolskog odgoja te stječe zvanje odgojitelj predškolske djece.

Diplomski sveučilišni studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu završila je 2017. godine.

Dosadašnji petnaestogodišnji radni staž provela je u dječjem vrtiću radeći kao odgojitelj u obogaćenom programu - rano učenje engleskog jezika.

Diana Koprivnjak, mag.praesc.educ.

Rođena 1981. u Zagrebu. Nakon završetka III. opće gimnazije upisuje Učiteljsku akademiju u Zagrebu, dodiplomski studij predškolskog odgoja te stječe zvanje Odgojitelja predškolske djece.

Nakon završetka Diplomskog sveučilišnog studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja stječe akademski naziv magistra ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Područja posebnog stručnog interesa na koja se usmjerava su proučavanje metodike engleskog jezika za djecu predškolskog uzrasta i uloga medija u dječjim životima.

Nataša Maček, mag.praesc.educ.

Rođena 1989. u Zagrebu. Nakon završene Škole za medicinske sestre upisuje Učiteljski fakultet, smjer Rani i predškolski odgoj i obrazovanje, te stječe zvanje magistra ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Iskustva i znanja, osim u vrtiću, stječe i radom u osnovnoj školi te volontiranjem u CIP „IDEM“, Plavom telefonu i Društву tjelesnih invalida.

Sudjelovala je na nekoliko međunarodnih znanstvenih konferencija prilikom čega je objavila nekoliko znanstvenih i stručnih radova, trenutno piše za portal i magazin, u oba, o roditeljstvu i odgoju.

ISBN 978-953-49943-0-6